

LAPIDOMANEN

STENVENNERNE - KØBENHAVNS AMATØRGEOLOGISKE FORENING

50. årg. nr. 4

Oktober 2024

Kasser med mange fine fossiler bliver studeret nøje på kørselvturen til Hundested. Læs mere om turen i bladet. Foto: Steen Elborne

INDEX

Kør selv turen til Hundested.....	3
GEUS kortlægger geologien omkring Ilulissat.....	5
Generalforsamlingen og vedtægtsændringer.....	7
Stenmessen København 2024.....	8
Annonce: Julefrokost.....	9
Nyt geologisk studie: Skandinavien er født ud af Grønland.....	10
Dinofodspor i Afrika matcher aftryk fundet på den anden side af Atlanterhavet..	13
Annonce: Tur til stenmessen i Hamborg.....	17
Stenvennernes efterårsprogram.....	18
Nye medlemmer.....	19
Stemmingsbilleder fra Stenmessen København.....	20

Skriv til Lapidomanen

Spændende stof fra medlemmerne er altid velkomment.

Indlæg kan mailes til redaktionen

frantzstrange@gmail.com - steen.a.elborne@email.dk

**HUSK ved eventuelle ændringer af klubbens program,
vil dette så vidt muligt blive oplyst på vores hjemmeside.**

Gamle numre af Lapidomanen vil kunne købes af kassereren på klubmøderne.

Artikler må gengives i andre stenklubbers blade med kildeangivelse.

Andre klubbers blade til Stenvennerne sendes til:

Kontaktperson Finn Kiilerich-Jensen, Blishøj 3, 1.tv., 3000 Helsingør

Mail: stenvennerne@gmail.com

Kør selv turen til Hundested

Søndag den 30. juni lykkedes det med et års udskydelse at afholde kørselvturen til Hundested, hvor vi besøgte klubmedlem Peter Scheibye. Turen var oprindelig planlagt sidste år, men måtte i sidste øjeblik udsættes, da Peter blev kaldt på arbejde. Vi var inviteret til at se hans store fossilsamling fra ind- og udland. Efter besøget var planen at tage samlet til stranden, hvor vi selv kunne gå på jagt.

13 medlemmer mødte op, til trods for at det var en heftig regnvejrsdag. Peter havde til lejligheden sat mange kasser med en hel del små fossiler frem på spisebordet, som alle var nøje sorteret i arter og artsbestemt. Dem var vi velkomne til at nærstudere. Der var også nogle kasser med større fossiler som var nemmere at se. På væggene i stuen hang der flere udstillingsskabe med glaslåger,

Snegle af familien Architecton icidae som også findes i dag. Foto: Steen Elborne

Forskellige store koraller. Foto: Steen Elborne

som alle var fyldt godt op. Der var hele tiden et nyt fossil at se på, eller ét som man endnu ikke havde fået øje på.

Peter havde et lille værelse som præparationsrum. Værelset var aflangt og indeholdt adskillige højskabe med glaslåger og glashylder langs den ene væg. Der lå rigtig mange flotte fossiler som alle var placeret i

Udstillingsskabene i baggrunden var fyldt op, og der var mange fossiler at se på. Foto: Steen Elborne

Foto tv: præparationsrummet med udstillings-skabe og arbejdsbord. Foto th: én af hylderne fra skabene med diverse søpindsvin. Foto: Frantz Strange

skabene efter grupper og fundsteder. Et arbejdsbord til at udføre præparationerne på stod langs den modsatte væg af hvor skabene stod. Bordpladen vidnede om stor aktivitet og flere projekter var under udførelse samtidigt.

Vi kunne på skift gå ind i det smalle værelse for at se nærmere på skattene. Imens kunne andre siddende ved spisebordet fordybe sig i de mange kasser.

Af flere omgange blev vi budt på kaffe. Nogle sad ved stuebordet og nød den, mens de snakkede, andre stod udenfor på den overdækkede terrasse, som lå ved siden af stuen. I et hjørne af terrassen stod der borde, som blev brugt til præparation udenfor.

Regnen silede stadig ned, da vi alle havde beundret fossilerne, sludret og drukket kaffe. Derfor var der enighed om ikke at tage på strandtur, men bare kalde det en dag.

Det var meget spændende, at se Peters imponerende samling. Og det var hyggeligt at mødes igen inden foredragsaftenerne begyndte. Tak til Peter for at invitere os hjem og vise skattene frem.

Frantz Strange

Hyggesnak ved bordet med kaffe og sodavand. Foto: Frantz Strange

GEUS kortlægger geologien omkring Ilulissat

Geologer fra GEUS og Nalaakkersuisut skal blandt andet se nærmere på ældgammel gnejs, når de i juli tager på feltarbejde for at kortlægge områderne omkring Ilulissat. Det er første gang, at geologien i lige netop den del af Grønland bliver kortlagt i detaljen.

Foto: Colourbox

Hvis du går en tur omkring Grønlands tredjestørste by, Ilulissat, er sandsynligheden for, at du har gnejs under fødderne, ret stor. Det er nemlig den mest almindelige bjergart i området, og for at blive endnu klogere på geologien netop der besøger geologer fra De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) denne sommer byen og oplandet.

Her skal de i samarbejde med Naalakkersuisut (Grønlands regering) på feltarbejde for at kortlægge områdets geologi i målestoksforholdet 1:100.000. Det er ifølge seniorforsker og projektleder Kristine Thrane fra GEUS' Afdeling for Kortlægning og Mineralske Råstoffer første gang, at området omkring Ilulissat kortlægges i detaljen, og det er en vigtig videnskabelig opgave, hun og kollegaerne skal i gang med:

”Hvis vi gerne vil forstå, hvordan Grønland er dannet og har udviklet sig gennem tiden, er vi nødt til at kortlægge dens geologi. Det er grundforskning, og fundamentet for videre forskning og forståelse af området,” forklarer hun.

Samtidig er arbejdet med til at understøtte efterforskningen af blandt andet mineraler til den grønne omstilling, hvor Grønlands ressourcer kan spille en vigtig rolle i fremtiden.

Puslespillet skal lægges

Besøget i Ilulissat sker som en del af GEUS' igangværende geologiske kortlægning af hele Grønland. Formålet med feltarbejdet er at få bekræftet det, man allerede ved om geologien i området, samt at få efterprøvet nogle teorier og ikke mindst generere en masse ny viden, der kan bidrage til det samlede billede af, hvorfor landskabet ser ud, som det gør.

For eksempel ved forskerne endnu ikke, præcis hvilken sammenhæng der er mellem områderne nord og syd for den berømte isfjord Kangia, som Ilulissat ligger ved. Måske er der tale om tektoniske plader med forskellige aldre, som er stødt sammen og senere har bevæget sig væk fra hinanden.

”Vi skal finde ud af, hvor gamle de forskellige segmenter af bjergarter i de områder er, og først derefter kan vi lægge puslespillet,” siger Kristine Thrane.

Et helt nyt kort

Der følger en del logistik og grundig planlægning med, når GEUS tager på feltarbejde i Grønland, og i Ilulissat indebærer feltarbejdet, at geologerne bliver fløjet ud i hold på to personer til en række forskellige destinationer. Hvert hold har et udvalgt område, hvor de blandt andet skal udforske terrænet og se både på de helt små detaljer og de større strukturer i landskabet. Derudover indsamler geologerne en masse prøver.

”En del af bjergarterne kender vi til fra tidligere feltarbejder, og vi ved, at området er domineret af orthognejs. Men vi kommer formentlig også til at finde andre bjergartstyper, som vi ikke vidste fandtes i området, og det er med til at gøre kortlægningen endnu mere spændende,” siger Kristine Thrane.

Feltarbejdet omkring Ilulissat varer fire uger hen over sommeren 2024 og gentages i sommeren 2025. De mange prøver transporteres til Danmark, hvor de bliver undersøgt og analyseret med avanceret udstyr i GEUS' laboratorier. Resultaterne kan blandt andet fortælle geologerne, hvilke mineraler der er i området, hvor gamle bjergarterne er, og hvordan de er dannet.

Den nye viden bliver samlet i rapporter og videnskabelige artikler og ikke mindst i et helt nyt kort over områderne omkring Ilulissat. Kortet bliver en del af kortsamlingen over Grønlands geologi i skalaen 1:100.000.

Når Ilulissat-området er kortlagt, fortsætter GEUS og Naalakkersuisut (Grønlands regering) arbejdet med den geologiske kortlægning i andre områder i Grønland.

NB: Artiklen fortsætter på næste side ➡

Sakset fra www.geus.dk - 09-07-2024

Ældgammel undergrund

Grønlands geologiske opbygning afspejler en historie, der spænder over næsten fire milliarder år.

Langt den største del af landet udgøres af det, der kaldes grundfjeld, hvoraf det meste er dækket af Indlandsisen.

Området omkring Ilulissat er også grundfjeld og er domineret af bjergarten gnejs, som er dannet for cirka 2,7 milliarder år siden.

Generalforsamlingen og vedtægtsændringer

Næste generalforsamling afholdes fredag d. 7. marts 2025. Husk at eventuelle ændringsforslag til vedtægterne skal være bestyrelsen i hænde senest d. 1. november 2024!

Stenmessen København 2024

Årets stenmesse blev traditionen tro afholdt i Rødovre Hallen den anden weekend i september - og igen var der åbent fredag, lørdag og søndag (13. - 15.09).

Fremmødet af besøgende var ikke så stort fredag, men det steg kraftigt lørdag og søndag, hvor der i perioder var en jævn trafik i gangene mellem standene. Der var omkring 100 stande med salg af mineraler, fossiler, smykker og ting til smykkefremstilling m.m. i den forreste del af hallen. I den bagerste del handlede det om helse og tilbehør til dette område.

Foto: Frantz Strange

En del af medlemmerne som var på standen søndag. Foto: Linda Petersen og Frantz Strange

Bestyrelsen med hjælp fra flere medlemmer betjente på skift foreningens stand, hvor vi efter bedste evne besvarede spørgsmål fra de besøgende og samtidig gjorde reklame for foreningen, hvilket resulterede i nogle nye medlemmer.

Johnny Rinds og Peter Myrhøj havde stillet et uddrag fra deres samlinger til rådighed, som udgjorde en fin udstilling på bordet. Fra Johnny var der mineraler, primært af udenlandsk oprindelse. Fra Peter var der forskellige fossiler fundet ved Musholm Bugt. Udstillingen tiltrak opmærksomhed fra mange besøgende og var et godt samtaleemne.

Hans Kloster, klubmedlem og foreningens tidligere formand, havde en stand hvor han solgte ud af sit overskud af mineraler. På standen havde han selskab af et andet klubmedlem Allan Simonsen.

Bordudstillingen - tv. er Johnnys mineraler og th. er Peters fossiler. Fotos: Steen Elborne

Udvalget af varer var som det plejede, mange mineraler og sten - og længere imellem fossilerne. Men alle besøgende havde mulighed for at finde noget, de kunne fascinere over.

Frantz Strange

Lørdag den 30. november 2024 kl. 13-17:30

Telefonfabrikken, Fællesrummet, Telefonvej 8, 2860 Søborg

Glæd dig til masser af sjov, hyggeligt selskab og dejlig mad.

Pris 150 kr. + gave-spil-pakke til 25-30 kr.

Tilmeldingsfrist 22. november til Finn Kiilerich-Jensen på:

stenvennerne@gmail.com eller ved indbetaling til

konto: 2255-8972486621 eller MobilePay 3027 2581

Nyt geologisk studie: Skandinavien er født ud af Grønland

Den ældste del af Skandinaviens undergrund er oprindeligt 'født' ud af Grønland, peger et nyt geologisk studie fra Københavns Universitet på. Studiet gør os klogere på, hvornår kontinenterne blev dannet, og hvorfor Jorden er den eneste planet i vores solsystem med liv.

Forskerne har analyseret zirkoner fra moderne flodsand og stenprøver fra de to afsidesliggende regioner Pudasjärvi og Suomujärvi i Finland, hvis geologiske forhold ifølge forskerne har været meget lidt studeret. Foto: Andreas Petersson

I et flodleje i Finland blandt nogle af Nordeuropas ældste bjerge har forskere fundet spor efter en hidtil skjult del af Jordens skorpe, som både peger over tre milliarder år tilbage i tiden og nordpå mod Grønland.

Sporene er fundet i mineralet zirkon, som efter kemiske analyser har vist forskere fra Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, at det "fundament", som Danmark og Skandinavien ligger på, formentlig blev 'født' ud af Grønland for cirka 3,75 milliarder år siden.

"Vores data tyder på, at den ældste del af jordskorpen under Skandinavien oprindeligt stammer fra Grønland og er ca. 250 millioner år ældre, end vi gik og troede," siger professor Tod Waight som er geolog fra Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

Forskerne har undersøgt det kemiske fingeraftryk i zirkon-mineralet, og det matcher på flere punkter fingeraftrykket fra nogle af de ældste klipper på planeten, som befinder sig i Det Nordatlantiske Kraton i Vestgrønland.

"Zirkon-mineralerne, som vi har fundet i flodsand og sten fra Finland, har signaturer som peger på, at de er meget ældre end noget andet, man tidligere

har fundet i Skandinavien, og de matcher i alder med de grønlandske stenprøver. Samtidig bekræfter resultaterne af tre uafhængige isotopanalyser, at Skandinavien undergrund med høj sandsynlighed har hængt sammen med Grønland,” siger forsker Andreas Petersson fra Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning.

En vand-verden uden ilt

Jordskorpen som Danmark, Sverige, Norge og Finland er en del af kaldes for det Fennoskandiske Skjold eller det Baltiske Skjold. Og forskerne mener altså, at den har revet sig løs fra Grønland som et ”frø,” der over hundrede millioner af år har flyttet sig, indtil det ”slog rødder” der, hvor Finland ligger i dag.

Her er pladen bare vokset i takt med, at nyt geologisk materiale har samlet sig på den, indtil det blev til Skandinavien. Men på det tidspunkt, hvor jordskorpen løsrev sig fra Grønland, så hele Jorden meget anderledes ud end den planet, vi kender i dag.

”Jorden var formentlig en vandplanet lidt ligesom i filmen Waterworld, men der var ingen ilt i atmosfæren, og jordskorpen befandt sig under vandet. Men fordi vi er så langt tilbage i tiden, er vi langt fra sikre på, hvordan der så ud,” siger Tod Waight.

Dét at Jorden i det hele taget har en kontinental skorpe lavet af granit, er ifølge forskerne ganske særligt, når de kigger ud i rummet og sammenligner os med de øvrige planeter i vores galaktiske nabolag.

”Det er unikt i vores solsystem, og tegn på flydende vand og granitskorpe er nøglefaktorer, når man forsøger at identificere beboelige exoplaneter og potentiale for liv uden for Jorden,” forklarer Andreas Petersson.

Kontinenterne er afgørende for liv

Det nye studie bidrager med flere brikker i et ældgammelt kontinentalt puslespil, der begyndte længe før livet på Jorden for alvor tog fart, men som i høj grad har banet vejen for både menneske- og dyreliv.

”Forståelsen af, hvordan vores kontinenter blev dannet, hjælper os med at forstå, hvorfor vi er den eneste planet i solsystemet, som der er liv på. For uden faste kontinenter med vand imellem ville vi ikke være her. Kontinenterne har nemlig indflydelse på både havstrømme og klima, som er afgørende for livet på Jorden,” siger Andreas Petersson.

Derudover bidrager det nye studie til et voksende antal undersøgelser, der afviser den måde, som indtil nu har været brugt til at udregne, hvordan vores kontinenter er vokset – især i de første milliarder år af Jordens historie.

Zirkon-krystallerne fundet i det finske flodsand blev oprindeligt krystalliseret i granitisk magma dybt inde i skorpen. Disse granitter blev derefter opløst til overfladen, hvor de eroderede for til sidst at danne sand.

”De mest brugte modeller antager, at dannelsen af den kontinentale skorpe allerede startede da planeten blev dannet for ca. 4,6 milliarder år siden. I stedet tyder vores- og adskillige flere nyere undersøgelser på, at de kemiske signaturer, som viser at kontinental skorpen vokser, først kan identificeres ca. en milliard år senere. Det betyder, at vi muligvis skal revidere meget af det, vi troede om kontinenternes udvikling,” siger Tod Waight.

Samtidig taler resultaterne i dette studie ind i tidligere forskning, som har fundet lignende ”frø” fra ældgammel jordskorpe andre steder rundt om i verden.

”Vores studie giver os endnu et vigtigt spor i gåden om, hvordan kontinenterne blev dannet og spredt ud over Jorden – særligt hvad angår det Fennoskandiske Skjold. Men der er stadig meget, vi ikke ved. I Australien, Sydafrika og Indien er der fx fundet lignende frø, men vi er stadig ikke sikre på, om alle frøene stammer fra samme ”fødested,” eller om de er opstået uafhængigt af hinanden flere steder på Jorden. Det er noget, vi gerne vil undersøge nærmere ved hjælp af den metode, vi har brugt i dette studie,” slutter Tod Waight.

Flodsand med zirkon-krystaller indsamlet i Finland.

Om studiet

Studiet viser at den ældste del af jordskorpen under Skandinavien oprindeligt stammer fra Grønland og er ca. 250 millioner år ældre, end vi troede.

Fundamentet, som Danmark og Skandinavien ligger på, har derfor med høj sandsynlighed hængt sammen med Grønland for cirka 3,75 milliarder år siden.

Forskerne har analyseret zirkoner fra moderne flodsand og stenprøver fra de to afsidesliggende regioner Pudasjärvi og Suomujärvi i Finland, hvis geologiske forhold ifølge forskerne har været meget lidt studeret.

Zirkon-krystallerne fundet i det finske flodsand blev oprindeligt krystalliseret i granitiske magmaer dybt inde i skorpen. Disse granitter blev derefter opløst til overfladen og eroderet for til sidst at danne sand.

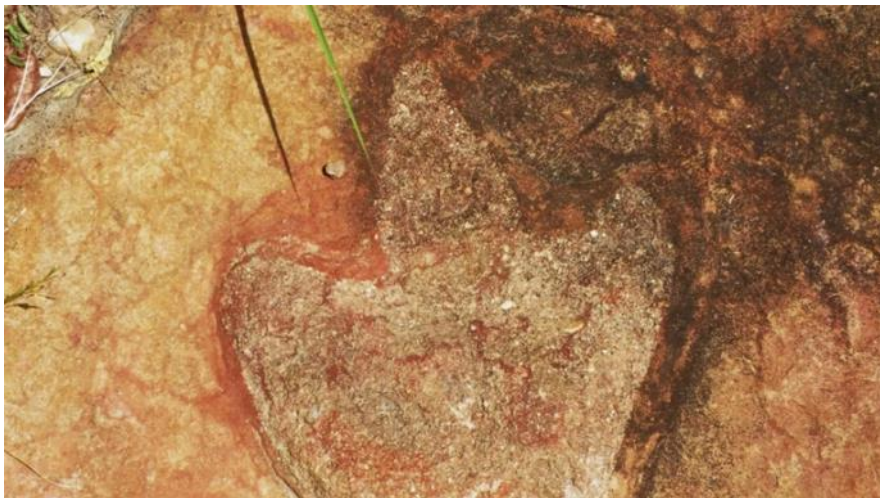
Forskerne har også brugt isotopisk sammensætninger af bly, hafnium og ilt til at spore det kemiske fingeraftryk fra det Fennoskandiske Skjold tilbage til Grønland.

Studiet er udgivet i det videnskabelige tidsskrift *Geology*.

Pressemeddelelse fra Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet - d. 21. marts 2024

Dinofodspor i Afrika matcher aftryk fundet på den anden side af Atlanterhavet

Forskere mener, at de har fundet fodspor fra samme dinosaurarter, der vandrede mellem Afrika og Sydamerika, dengang kontinenterne stadig hang sammen.

Fodsporene der er i fokus tilhører en tretået, mellemstor rovdinosaur. Dette spor er fra det Nordøstlige Brasilien, der engang var langt tættere på Cameroun end det er nu. (Foto: Ismar de Souza Carvalho)

Vi er heldige, at vi ved bare lidt om dinosaurernes verden. For alt, vi ved om dem, kommer fra mange små snapshots af fortiden, og nogle af dem afslører mere end andre.

Nu er fodsporsglade forskere faldet over et lidt usædvanligt eksempel: En mellemstor rovdinosaur, hvis forstenede fodspor stopper i Cameroun i Afrika, men dukker op igen i Brasilien.

Fundet kan skyldes, at de to områder engang lå tæt, hvor de nu er adskilt af over 6.000 kilometers Atlanterhav.

I et nyt, peer-reviewed studie beskriver forskere, hvordan sporene sandsynligvis tilhører samme art dinosaur, og hvordan de muligvis afslører en vandringsrute for store dyr, fra dengang kontinenterne hang sammen.

»Vi ved ikke helt, om det er samme art dinosaur, men forskerne afslører mange lighedstegn mellem sporene og har en ret stærk case,« mener Jesper Milàn, museumsinspektør og geolog på Geomuseum Faxe, der har læst studiet for Videnskab.dk.

Fodsporene blev sandsynligvis sat, lige inden landmasserne blev splittet

Begge sæt spor, i alt 260 af dem, er dateret til for cirka 120 millioner år siden. Afrika og Sydamerika begyndte at glide fra hinanden for omkring 140 millioner år siden.

Det kan lyde lidt spøjst, at landmasserne allerede var på vej fra hinanden, da dinosaurerne traskede fra den ene til den anden.

Men man skal huske, at vi taler om geologiske processer, så selve adskillelsen har taget rigtig lang tid.

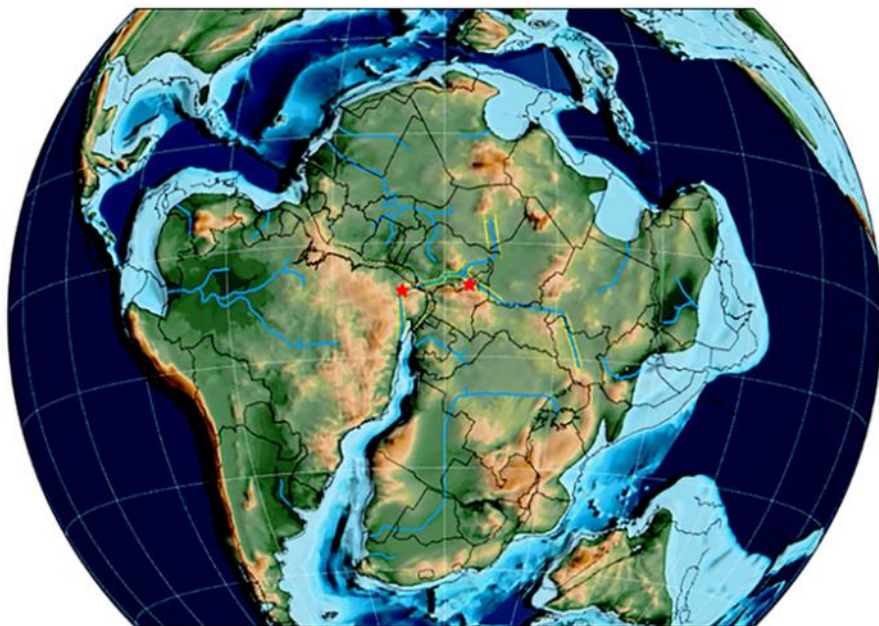
Under processen var regionen, hvor Cameroun lå op ad Brasilien, ét af de sidste steder, der stadig hang sammen, dengang dinosporene blev sat.

Sættene af spor ville dengang have ligget omkring 1.000 km fra hinanden, men når man taler om to forskellige kontinenter, og hvor langt store dyr kan vandre i deres levetid, er det ret tæt.

Og faktisk er det nok splittelsen, der gjorde, at vi har kunnet finde sporene i dag.

For begge områder har en type floddal, der dannes, når tektoniske plader glider ud fra under hinanden. For at fodsporet kan forstenes, skal det sættes i mudder, der hærdes, og hurtigt dækkes af mere mudder.

»Så at ligge i en flodslette, hvor floderne ofte går over deres bredder, giver gode bevaringsforhold,« påpeger Jesper Milàn.

Stederne i Cameroun og Brasilien, hvor sporene er fundet, hang engang sammen som en lang vand- og madrig flodslette, en slags sidste bro, hvor dinosaurerne kunne krydse fra det ene kontinent til det andet. (Illustration: Southern Methodist University)

Ikke nok med dét – forskerne peger også på, at dalene har udgjort en naturlig korridor, sikkert den sidste sti, som store dyr kunne tage mellem kontinenterne, før deres kyster drev fra hinanden.

»Moderne geologi viser os, at det sidste kapitel for den her korridor er for 120 millioner år siden, og en klimamodel, vi har spolet tilbage på, har vist os, at der var rigeligt med regn i den,« forklarer Louis Jacobs, professor emeritus i geoscience på Southern Methodist University og hovedforfatter til den videnskabelige artikel, til Videnskab.dk.

Floder har løbet gennem hele korridoren, indtil de endte i det langsomt voksende sydlige Atlanterhav. Store mængder vand langs hele korridoren betyder bedre forhold for planter, der var mad for de planteædende dinosaurer.

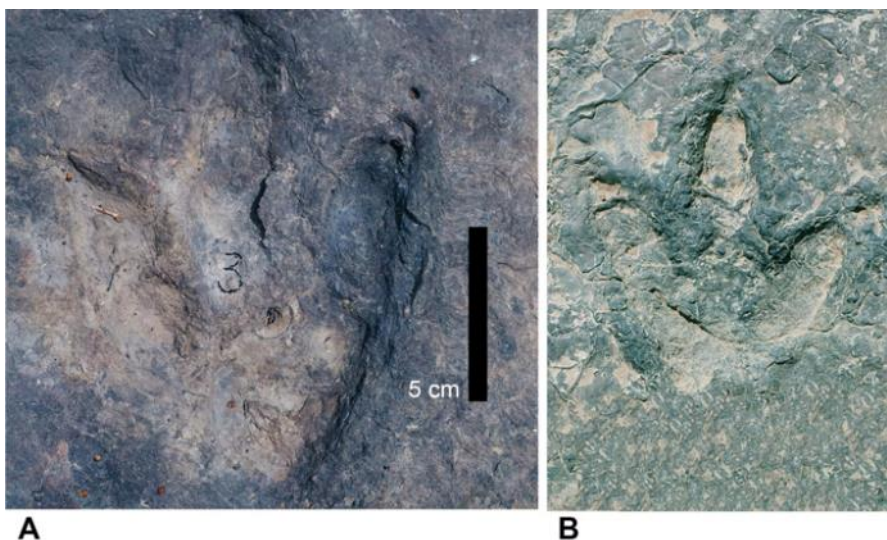
Og selvom sporene fra rovdinosaurer er i fokus, kommer nogle af de 260 sæt fodspor i begge områder også sandsynligvis fra tobenede planteædere og langhalse.

»Så vi har altså fat i et område, hvor dinosaurerne, med rigeligt at drikke og spise, kunne leve og valgfrit krydse fra ét kontinent til et andet, som den sidste bro mellem dem. Er det ikke et smukt billede?« spørger Louis Jacobs.

God chance for, at det var samme dino

De fleste af de 260 spor tilhører en mellemstor rovdinosaur, som forskerne tror, de har fanget i en transkontinental gåtur.

Problemet består i entydigt at påvise, at sporene der endte på begge kontinenter tilhører den samme gruppe dinosaurer. Forskerne har sammenlignet sporene nøje

Her er to af de spor, der er fundet i Cameroun, og som på mange punkter svarer til dem fra Brasilien, selvom det er svært at bestemme, hvilken dinosaur der har sat dem. (Foto: Southern Methodist University)

på en række punkter.

De har kigget på sporenes størrelse, form, hvordan trædepuderne er placeret, og, selvfølgelig, hvornår de er fra. Meget peger på, at det er samme dyr, der har bevæget sig fra et kontinent til et andet.

Analysen af fossilt pollen i områderne viser også, at sporene er lige gamle. Så det tyder på, at fodsporene er sat i det, der dengang var samme terræn, konkluderer forskerne.

Alligevel er det ikke helt så simpelt at bevise, hvor fodsporene kommer fra, blandt andet fordi tobenede rovdinosaurer, såsom *Allosaurus*, havde meget ens fødder.

»Selv når man gennemgår så mange træk ved foden, som de har gjort her, har mange af de her mellemstore rovdinosaurer bare meget ens fødder,« påpeger Jesper Milàn.

Ud fra fodsporene alene kan man heller ikke artsbestemme dinosauren. Så selvom man kan sandsynliggøre, at det var en slags tobenet rovdinosaur, er der grænser for, hvad sporene viser.

Derfor holder forskerne også igen med at konkludere, at det er den samme dino, der har været på en transkontinental vandring, selvom det nok har været nært beslægtede dyr.

»Jeg synes personligt, at det er usandsynligt, at det er den selvsamme dinosaur, om ikke andet fordi der sikkert har levet og vandret så mange forskellige dinosaurer i området,« påpeger Louis Jacobs.

Men uanset har man stadig adskillige tegn på, at store dinosaurer har brugt disse korridorer til at gå mellem kontinenterne.

»Studiet viser, hvordan fodsporsstudier sammen med fossile fund kan give os et billede af, hvordan de her arter bredte sig over hele verden, da den stadig hang mere sammen,« siger Jesper Milàn.

Sakset fra Videnskab.dk - 2-9-2024

Tur til stenmessen i Hamborg

Lørdag den 7. december 2024

Bustur med

Udrejse:

Afgang Sjælør Station kl. 06.00

Opsamling Afkørsel 37 - Rønnede kl. 06.45

Opsamling Afkørsel 42 - Farø kl. 07.15

Opsamling Rødby Færge kl. 08.00

Hjemrejse:

Afgang Hamborg kl. 17.15

Ankomst Sjælør Station kl. 23.00

Pris kr. 600,- (inkl. indgangsbillet)

Tilmeldingsfrist senest d. 24. november til Finn Kiilerich-Jensen på: 3027 2581 eller på stenvennerne@gmail.com

Betaling for turen på kontonr.: 2255 – 8972486621 eller MobilePay: 3027 2581 eller direkte til kassereren.

Læs mere om messen på: <https://www.minerale-messe.de/>

Det bliver muligvis sidste gang, at foreningen arrangerer en bustur til messen, så gå ikke glip af denne mulighed. Deltag i turen og få en stor oplevelse i selskab med andre klubmedlemmer.

Fotos fra <https://www.minerale-messe.de>

Stenvennernes efterårsprogram 2024

Oktober

04. Jesper Milàn, museumsinspektør på Geomuseum Faxe: Fossiler og heavy metal – en helt naturlig kombination?

11. Mathilde Lieberkind, geologi studerende, SNM: Foraminiferer.

18. Efterårsferie

25. Juelsmindturen – foto og fund (Inga Sørensen deltager). Medbring dine egne fund og fotos fra turen. Ikke deltagere er også velkomne.

26. Fossilernes Dag (Geomuseum Faxe, Østervej 2b, 4640 Faxe, arrangerer Jesper Milàn)

November

01. Kent Albin Nielsen, kemiker: Mikropalæontologi: Metoder, Fototeknik og Fund.

Beskrivelse sakset fra SAF: Hvad gemmer der sig i leret fra Lillebælt, Hinge og Gram, når man tager den store lup frem? Jeg vil demonstrere og gennemgå den metodeudviklingsproces, jeg har været igennem de sidste par år, hvor jeg er gået fra at solde (sigte), fra få til flere hundrede kilo ler af gangen. Jeg vil fortælle om den fototeknik (focus stacking), jeg benytter for at kunne tage billeder af mikro-fossilerne, som oftest har en størrelse på omkring 1 mm. Der vil bl.a. være billeder af de syv nye hajararter og tre rokkearter, som jeg har fundet i leret på Trelde Næs.

08. ikke afklaret ved redaktionens afslutning. Se nærmere på hjemmesiden.

15. ikke afklaret ved redaktionens afslutning. Se nærmere på hjemmesiden.

22. Per Hartvig, botaniker: Økosystemets udvikling og funktion, samt vores relation til det.

29. Bog-flip: Foreningen sælger ud af lageret af bøger.

30. Stenvennernes julefrokost på Telefonfabrikken - (se annoncen på side 9)

December

07. Bustur til Stenmessen i Hamborg - (se annoncen på side 17)

KLUBLOKALE ADRESSE FOR MØDER :
MØRKHØJ BIBLIOTEK
ILBJERG ALLÉ 38 A, 2730 HERLEV
www.stenvennerne.dk

ALLE MØDER BEGYNDER KL. 19.00 OG DØRENE LUKKES KL. 22.00
SMYKKEVÆRKSTEDET I TELEFONFABRIKKEN, TELEFONVEJ 8,
2860 SØBORG (kun åbent for tilmeldte til holdet eller efter aftale med Lisbeth Espensen)

DEADLINE FOR NÆSTE LAPIDOMAN 3. DECEMBER 2024

STENVENNERNES KONTAKTPERSONER :

Kasserer og kontaktperson:

Finn Kiilerich-Jensen, Blishøj 3, 1.tv., 3000 Helsingør 3027 2581
Bankkonto (i Nordea): 2255-8972486621 Foreningen af Stenvenner
mail: stenvennerne@gmail.com

Kasserersuppleant: Johnny Rinds, Fredericiavej 59 B, 3000 Helsingør 3965 4475

Sekretær: Steen Andrew Elborne, Frederik 7 Vej 29, 3450 Allerød 4828 0508

Bestyrelsesmedlem: Peter Myrhøj, Søtoften 15, 2820 Gentofte 3011 3968

Frantz Strange, Vardegade 10, 2. tv., 2100 Kbh. Ø 2680 3543

Dorrit Nors Thomsen, Øster Allé 25, 4., Lejlighed 151, Kbh. Ø 2176 4956

Dorthe Korsbech, Grønnemose Alle 130, 2860 Søborg 2447 3095

Suppleant: Finn T. Sørensen, Slotsparken 70, 2880 Bagsværd 4498 2593

Aase Christensen, Bellisvej 55, 3450 Allerød 2462 2423

Redaktion: Frantz Strange, Vardegade 10, 2.tv., 2100 Kbh. Ø 2680 3543

Steen Andrew Elborne, Frederik 7 Vej 29, 3450 Allerød 4828 0508

Sølvværksted og slibeværksted: Lisbeth Espensen, Nyskiftevej 37, 2610 Rødovre 2671 3710

Slibeværksted: Thomas Brandt Hesselkjær, Bogtrykkervej 25 4.th., Kbh. NV 2252 1081

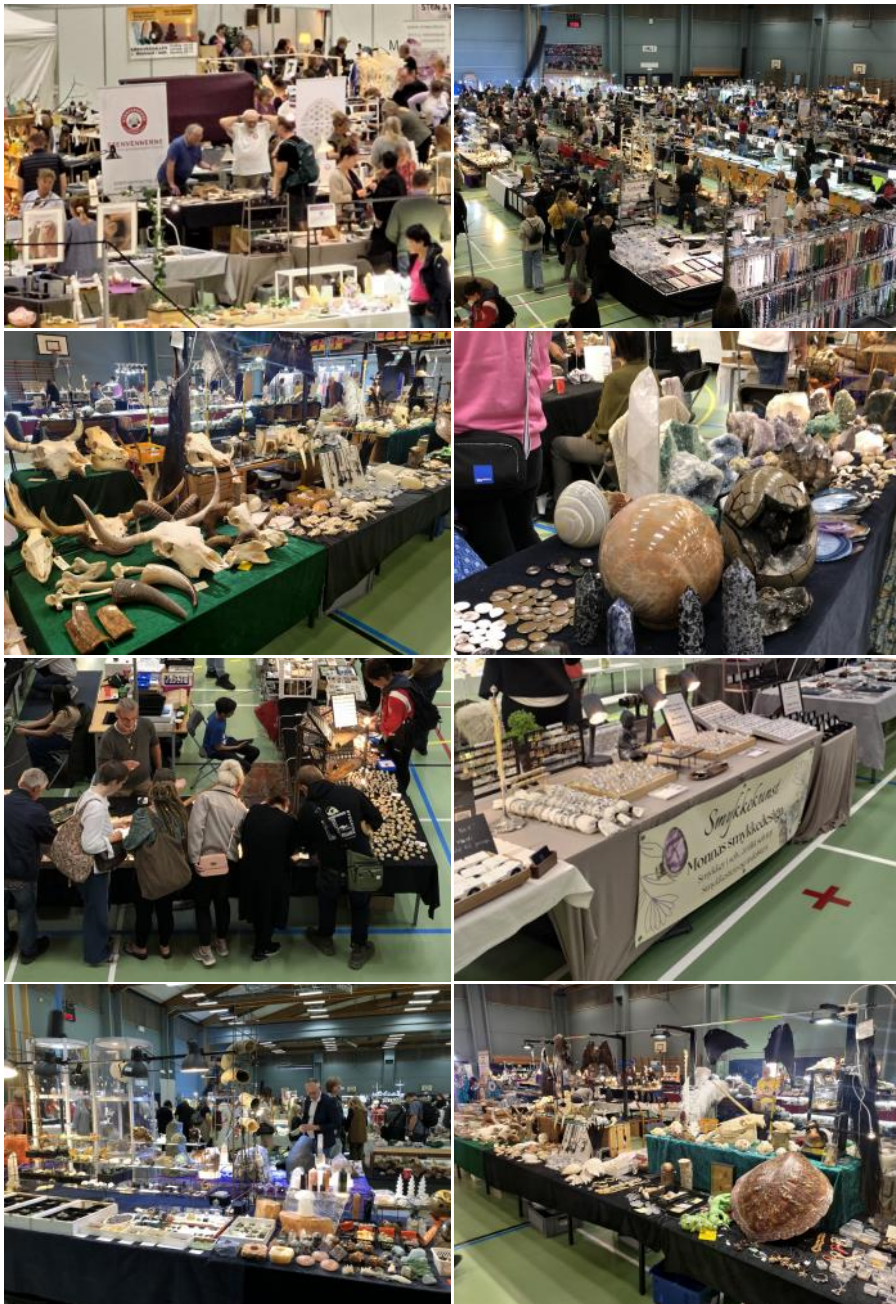
Webmaster: Finn Kiilerich-Jensen, Blishøj 3, 1.tv., 3000 Helsingør 3027 2581

Nye medlemmer – Vi byder velkommen til:

Søren Neubert
 Chammilia Rønn
 Barbara Cathrine Ingholt
 Nina Friis
 Emil Molbech Dolezal

Stemmingsbilleder fra Stenmessen København

Fotos: Steen Elborne og Frantz Strange